

İNTERNET HABERLERİNDE YER ALAN İNTİHAR OLGULARININ SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE BAŞVURULAN İNTİHAR YÖNTEMLERİ

Rifat Serav İlhan*, Damla Sayar Akaslan**

*Uzm. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

** Araş.Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

rfilhan@gmail.com 03125956670

damlasyr@hotmail.com 03125956670

ÖZET

GİRİŞ: Sosyodemografik özellikler intihar riskini arttırabilmektedir. Bu çalışmanın amacı gazetelerin internet sitelerinde yer alan 2018-2019 yılları arasındaki intihar olgularının sosyodemografik özelliklerini ve intihar için kullanılan yöntemlerinin sıklığını belirlemektir. **YÖNTEM:** Çalışmada, 2018-2019 yılları arasında Türkiye’de ulusal düzeyde yayın yapan haber sitelerinde ‘intihar’ kelimesi aratılarak bulunan haberler ve bu haberlerin içerikleri incelenmiştir. **BULGULAR:** Tüm haberler bireysel intiharları bildirmekte olup 119 habere ulaşılmıştır. 119 olgunun %73,9’u (n=88) erkek, %26,1’i (n=31) kadındır. Haberlerin %57,1’i (n=68) intihar ile yaşamına son veren kişilerin sosyoekonomik düzeyini belli edecek şekilde meslek bilgilerini içermektedir. Ev hanımı olmanın da meslekler arasına dahil edilmesi ile kadınların %78,7 (n=26), erkeklerin ise %47,7’sinin (n=42) meslekleri açık olarak haberlerde belirtilmiştir. İntihar haberlerinin %68,9’u (n=82) intihar eden olguların yaşları hakkında bilgi içermektedir. İntihar edenlerin yaşı en sık %60,9 (n=50) ile 26-65 yaş aralığında, %34,1 (n=28)’ü 14-25 yaş aralığında, %3,6’i 65 yaş üstündedir. Kullanılan intihar yöntemlerinden %49’u ateşli silah, %23,6’sı ası, %18,1’i atlama, %4,5’i kimyasal madde aracılı zehirlenme, %2,7’si kesici ve delici alet kullanımı, %1,8’i ilaç aracılığı (iv anestezi enjeksiyonu) ile gerçekleşmiştir. İntihar olguları içerisinde 14-25 yaş arası erkekler yöntem olarak en sık ateşli silah, 14-25 yaş arası kadınlar ise en sık ası ve atlamayı kullandıkları saptanmıştır. **SONUÇ:** Medyanın intihar haberlerini seçme konusundaki önceliklerinin ve başlıklarında yer verdikleri ifadelerin özellikle intihar açısından duyarlı olan grupların ön plana çıkmasına ve bulaşma aracılı intihar olgularının artmasına neden olabilmektedir. Medyanın seçim yanlılığından bağımsız olarak, ateşli silahlara ulaşımın kolay olduğu, kişinin mesleği gereği dolu olarak yanında taşıdığı, yine dolu olarak evinde bulundurduğu meslek grupları ile evinde dolu bir şekilde av tüfeği gibi ateşli silah bulunması durumunda duyarlı bireylerde intihar riskinin – belli bir planı olmasa dahi- yüksek olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: İntihar haberleri, sosyodemografik özellikler, medya, intihar yöntemleri

SOCIODEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF SUICIDE CASES ON INTERNET NEWS

ABSTRACT

Introduction: Sociodemographic characteristics may increase suicide risk. The aim of this study is to determine the sociodemographic characteristics of suicidal cases between 2018-2019 and the frequency of the method used for suicide. **Method:** It has been reached to internet sites of national news paper in Turkey between 2018-2019 years and news of suicide in the archives of newspaper internet sites are reviewed retrospectively. **Results:** Of the 119 cases reported in the single suicide report, 73.9% (n = 88) were male and 26.1% (n = 31) were female. 57.1% (n = 68) of the news included occupational information to indicate the socioeconomic level of the deceased. The occupations of 78.7% (n = 26) of women and 47.7% (n = 42) of women were explicitly stated in the news as being a housewife. 68.9% (n = 82) of the suicide news included information about the age of the suicides. The frequency of suicidal age range was 60.9% (n = 50) 26-65, 34.1% (n = 28) 14-25 years and 3.6% above 65 years. Of the suicide methods used, 49% were firearms, 23.6% were hanging, 18.1% were jumping, 4.5% were chemical-mediated poisoning, 2.7% were using cutting and piercing instruments, 1.8 were drug-mediated (iv anesthetic injection). **Conclusion:** The priorities of the media in choosing suicide news may lead to the emergence of suicidal behaviour in suicide-sensitive groups and increase the number of suicide cases through contagion effect. Regardless of the media's selection bias, the risk of suicide is high in sensitive individuals, even if there is no specific plan, if there are firearms, which are easy to access, which are carried by the person occupied by the occupation, and occupied by the occupant.

Key Words: Suicide news, sociodemografic informations, media, suicide methods

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) intihar kavramını “kişinin amacının bilincinde ve değişen derecelerde yaşamına son vermek niyeti ile kendine zarar vermesi” olarak ele almaktadır. Girişim yaşamına son vermekle sonuçlansın ya da sonuçlanmasın, kullanılan yöntemde ölümcül risk bulunsun ya da bulunmasın, bilinçli bir şekilde yaşamına son vermek niyetiyle yapılan her türlü davranış intihar olarak nitelendirilmektedir (WHO,1999).

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) tamamlanmış intihar, ölüm nedenleri arasında sekizinci sırada olup yıllık oranı 11/100.000'dir. Doshi ve arkadaşları (2005) yürüttükleri çalışmada her gün 1500'den fazla Amerikalının intihar girişiminde bulunduğunu ve bu girişimlerin yaklaşık 86'sının ölümle sonuçlandığını ileri sürmüşlerdir.

DSÖ'nün 2002 tarihli raporunda ölümle sonuçlanan intiharların oranı Çin'in dahil olmadığı tüm ülkelerde genç erkeklerde genç kızlardan daha yüksek bilgisi yer almaktadır. Bu bilgiyle tutarlı olarak Bercz ve arkadaşları (2005) araştırdıkları bir çalışmada tamamlanmış intihar oranlarının erkeklerde kadınlardan 3-4 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Ambade ve arkadaşları bu konuda yürüttükleri bir çalışma sonucunda yaptıkları bir çalışmada intiharlardan ölümleri oranlarının erkeklerde % 62.5, kadınlarda ise % 37.5 olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Türkiye'de intihar edenlerin 15 – 34 yaş grubunda yoğunlaştığı ve kadınların erkeklere nazaran daha genç yaşta intihar ettiği gözlenmektedir. İntihar eden erkeklerin yarısından fazlası 35 yaşından, kadınların ise yarısından fazlası 25 yaşından daha küçüktür (Die, 1998). Aktepe ve arkadaşlarının (2011) ülkemizde yaptığı ve intihar eden çocuk- ergenlerin, sosyodemografik-psikiyatrik açıdan incelediği çalışmada; vakaların önemli bir kısmının (%89.7) kız çocuk ve ergenlerden oluştuğu, 15-16 yaş grubunun ise en riskli grup olduğu bildirilmektedir. Devrimci ve arkadaşlarının (2003) yaptıkları bir çalışmada; kadın / erkek intihar etme oranının 2.4 olduğu belirtilmektedir. Tamamlanmış intiharlar erkeklerde, intihar girişimleri kadınlarda daha fazladır (Borges ve ark 2010). Gelir düzeyi yüksek ülkelerde erkek intiharları kadınlardan 3 kat, düşük- orta gelirli ülkelerde 1.5 kat daha fazladır (DSÖ, 2014). Ülkemizde bu oran 2.8'dir (TÜİK, 2015).

Türkiye’de intihar edenlerin çoğunluğu asarak intihar etmektedir. 2009 yılı İntihar İstatistikleri verileri doğrultusunda yöntemine göre intihar yüzdeleri şöyledir: %53.7’si kendisini asarak, %26.2’si ateşli silah kullanarak, %5.8’i kimyasal madde kullanarak, %8.7’si kendisini yüksekten atarak, %5.6’sı diğer yöntemleri kullanarak intihar etmiştir.

Seçilen yöntem, bu yöntemle ulaşılabilirlik durumu, eylem için seçilen zaman, yer ve kişinin bu konuda yaptığı ön hazırlıklar intihar riskini etkiler. Ölümcül bir yöntem (ateşli silah ya da ası) ve bir kişinin bulunma ihtimalini zayıflatan yer ve zaman seçildiyse intihar riski yüksektir (Chechil, 2012). Bazı mesleklerde intihar riski diğerlerine göre daha yüksektir. Çiftçiler (erkek), sağlık çalışanlarında (hekim, diş hekimi, hemşire, veteriner hekimler) intihar riski diğer mesleklerle göre daha yüksektir. Bu meslek gruplarında intihar araçlarına ulaşmanın kolay olması, iş stresinin fazla olması, profesyonel yalıtılmışlık ve yardım arama konusunda isteksiz olma intihar riskinin yüksekliğine katkıda bulunabilir. Özellikle ateşli silahlara ulaşmanın kolay olduğu meslek gruplarında intihar riskinin yüksek olduğuna yönelik bazı yayınlar bulunmaktadır. Ordu mensuplarının silahlara kolay erişimi ve silah deneyiminin olması intihar riskini arttırmaktadır. ABD’de ateşli silahların her yıl cinayetlerden çok intiharlarda kullanıldıkları rapor edilmiştir. İsrail Ordusu’nda 2006 yılında yapılan bir reformla hafta sonu askerlerin silahlarının alınması ateşli silahla intiharları %40 oranında azalttığı bildirilmiştir. Diğer durumsal özelliklerin kontrol edilmesi örneğin; alkol kullanımının azaltılması- intihar davranışını azalttığı rapor edilmiştir. Ancak, bu konuda yapılan çalışmalar intihar oranlarının doğruluğu ve geçerliliğine ilişkin önemli tartışmalara da yol açmış görünmektedir; çünkü abartılı rakamların olduğu bildirilen çalışmalar ile medyaya yansıyan spekülasyonlar söz konusudur.

Toplumdaki bazı grupların (genç bireyler, depresyon tanısı alan kişiler) intiharlarında taklit ve bulaşmanın rolü olabileceği bildirilmektedir (Öncü, 2016). İntihara maruz kalma tekrarlayıcı olduğunda (haberler, filmler, internet, çevrede intihar edenler) olaya karşı bir nevi alıştırma oluşturarak intihar riskini arttırabilmektedir. Zamanla intihara karşı hoşgörü geliştirmekte, intihar davranışına karşı olan korku azalmakta ve intihar stres ya da kriz durumlarında verilebilecek normal bir tepki olarak kabul edilebilmektedir. İntiharın medyada yer alış biçiminin intihar davranışı üzerinde değişik etkileri olabilir. Medyada intihar düşünceleriyle ilgili olumlu baş etme yöntemlerinin yer bulmasının gerçekten de koruyucu etkisi olabileceği gösterilmiştir (Sisask ve Varnik, 2012).

Bu çalışmanın amacı gazetelerin internet sitelerinde yer alan 2018-2019 yılları arasındaki intihar olgularının sosyodemografik özelliklerinin ve intihar için kullanılan yöntemin sıklığını belirlemektir.

YÖNTEM

Verilerin Toplanması

Çalışmada 2018-2019 yılları arasında Türkiye’ de ulusal düzeyde yayın yapan gazetelerin internet sitelerine ulaşılmış ve haber sitesinin arşivindeki intihar haberleri geriye dönük olarak taranmıştır. Gazetelerin internetteki haber portallarından site içi aramada “intihar” kelimesi kullanılarak 2018 yılı içerisindeki bütün intihar haberlerine ulaşılmış hedeflenmiştir. Çalışmaya dahil edilen intihar haberleri SPSS 20.0 ve Microsoft Excel versiyon 2010 Software ile değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Haberlerin içeriklerini yorumlayan iki araştırmacı arasındaki güvenilirliğin yüksek olduğu görülmüştür (Cohen’s Kappa > 0,90). Ulaşılan intihar haberlerinin içerikleri, habere konu olan kişinin yaşı, mesleği, cinsiyeti gibi sosyodemografik özellikleri ile intihar yöntemi kaydedilmiştir. Aynı kişinin intihar haberini içeren bilgiler bir kaynaktan değerlendirilmiştir. Sosyodemografik özelliklerin ve intihar yönteminin frekans analizi sonrası sıklıklarına göre medyanın intihar eylemini nasıl anlamlandırdığı, haber sunumunda nelere öncelik verdiğinin tespiti amaçlanmıştır.

BULGULAR

2018-2019 yılları arasında gazetelerin internet portallarında geriye dönük olarak yapılan arşiv araması ile internet üzerinden toplam 119 intihar haberine ulaşılmıştır. 119 tekli intihar haberinde bildirilen 119 olgunun %73,9'u (n=88) erkek, %26,1'i (n=31) 31' i kadındı. Haberlerin %57,1' i (n=68) ölenin sosyoekonomik düzeyini belli edecek şekilde meslek bilgisi içermekteydi. Ev hanımı olmanın da meslekler arasına dahil edilmesi ile kadınların %78,7 (n=26), erkeklerin ise %47,7 'sinin (n=42) meslekleri açık olarak haberlerde belirtilmiştir. Buna göre intihar eden kadınların %47,7'si ev hanımı (n=11), %38,4'ü öğrenci (n=10), %11,5'i öğretmen(n=3), %3,8'i doktor (n=1), diğer %3,8'i işçidir (n=1). Meslekleri ile ilgili bilgi verilen intihar eden erkeklerin %26,1'i özel ya da kamu kurumundan en az birinde silahlı güvenlik personeli, %16,6'sı esnaf ve işletme sahibi, %11,9'u öğrenci, %21,4'ü silah taşıma ve bulundurma ruhsatına hakkı olan sivil kamu personeli (memur) veya yüksek bürokrat (banka müdürü, itfaiye müdürü, muhtar vb.), %7,1'i öğrenci, %7,1'i öğretmen, %9,5'i işçi, %2,3'ü doktor, %2,3'ü pazarıcı, %2,3 taksi şoförü, %2,3'ü hurdacı olarak çalışmaktadır.

İntihar haberlerinin %68,9'u (n=82) intihar eden olguların yaşları hakkında bilgi içermektedir. İntihar edenlerin yaş aralıklarının sıklıkları %60,9 (n=50) 26-65, %34,1 (n=28) 14-25 yaş aralığı, %3,6 65 yaş üstündedir. 14-25 yaş aralığındaki olguların %53,5'i kadın, %46,4'ü erkektir. İntihar eden kadınların %51,7'si 14-25 yaş aralığında, %48,2'si 26-65 yaş aralığında; intihar eden erkeklerin ise % 24,3'ü 14-25, %67,9'u 26-65 yaş aralığında, %5,6'sı 65 yaş üstünde bulundu.

Ulaşılan haberlerden %92,4'ü (n=110) olguların intihar yöntemi hakkında bilgi içermektedir. Kullanılan intihar yöntemlerinden %49' u ateşli silah, %23,6'sı ası, %18,1'i atlama, %4,5'i kimyasal madde aracılı zehirlenme, %2,7'si kesici ve delici alet kullanımı, %1,8'i ilaç (iv anestezi enjeksiyonu) aracılıdır. Erkeklerin %58,7'si ateşli silah, %18,7'si ası, %13,7'si atlama, %3,7'si kesici-delici alet, %2,5 kimyasal madde aracılı zehirlenme (siyanür), %2,5'i ilaçla intihar ettiği; kadınların %36,6'sı ası, %30'u atlama, %23,3'ü ateşli silah, %10'u kimyasal maddeyle intihar ettiği bulundu. Erkekler intihar yöntemi olarak en sık ateşli silah kullanmaktayken, kadınların intihar amacıyla en sık kullandığı yöntemin ası olduğu görüldü.

14-25 yaş aralığındaki kadınlarda en sık kullanılan yöntem %40 oranda ası ve atlama, ikinci sırada %13,3 ile ateşli silah kullanımı, üçüncü sırada %6,6 ile ilaç alımıydı. Aynı yaş aralığında bulunan erkeklerde ise ilk sırada %61,5 oranı ile ateşli silah, ikinci sırada %15,3 oranı ile ası ve kesici-delici alet, üçüncü en sık tercih edilen yöntem ise %7,6 oranı ile ilaç alımı olarak bulundu.

Ateşli silah yöntemi ile intihar eden erkeklerin %57,4'nün mesleklerinin haber içeriğinde belirtildiği görüldü. İntihar yöntemi olarak ateşli silah kullanan erkeklerin %40,7'si özel ya da resmi bir kurumda silahlı güvenlik personeli olarak çalışmakta (uzman çavuş, polis, teğmen, astsubay, özel güvenlik), %14,8'i sivil kamu personeli ya da yüksek bürokrat (muhtar, itfaiye müdürü, ambulans şoförü, banka müdürü), %14,8'i öğrenci, %18,5 özel işletme ve esnafı (mütehayyit, market işletmecisi, esnaf, galeri sahibi), özel ya da resmi bir kurumda silahlı güvenlik personeli (n=11) olarak çalışmakta olanların %100'ü yöntem olarak ateşli silah kullanmıştı. Ateşli silah kullanarak intihar eden ikinci ve üçüncü sıradaki meslek gruplarından özel işletme sahipleri, sivil kamu personeli ve bürokratların ise silah taşıma/bulundurma ruhsatından en az birisine sahipti. Ateşli silah ile intihar eden öğrenciler ise evde bulundurulmuş babalarına ait tabanca ya da av tüfeği kullanmışlardı.

TARTIŞMA

Bu çalışmada 2018-2019 yılları arasında gazetelerde bildirilen intihar haberleri, bu gazetelerin internet portalları üzerinden geriye dönük olarak aranmıştır. Ulaşılan 119 intihar haberinde bahsi geçen intihar olgularından örneklem oluşturulmuş ve sosyodemografik özellikleri belirlenmiştir. Sosyodemografik özellikler; yaş, cinsiyet, intihar yöntemi, meslek olarak belirlenmiştir. Olgular hakkındaki sosyodemografik veriler haber içeriklerinden elde edilmiştir. Haber içeriklerinde olguların eğitim düzeylerini açıkça belirtir şekilde bilginin olmadığı ancak meslek grubuna göre eğitim düzeyi hakkında bazı olgularda çıkarım yapılabilmektedir. Uzmanlık gerektirmeyen işlerde çalışanların eğitim düzeyi hakkında bir çıkarım yapılamamıştır.

İncelenen haber içeriklerinde olguların tıbbi ve psikiyatrik öyküleri hakkında bilgiye yer verilmediği görülmüştür. Bu nedenle hastalık öyküsüne, çalışmamızda sosyodemografik veriler içerisinde yer verilmemiştir. TÜİK (2017) verilerine göre Türkiye'de intiharlar en sık olarak bilinmeyen nedenlere bağlıdır ve bunu hastalıklar ile geçim zorlukları izlemektedir. İncelenen intihar haberlerinde konu edilen olguların hiçbirinde ise tıbbi ya da psikiyatrik hastalık durumlarından bahsedilmediği görülmüştür. Bu durumu medyanın intihar haberlerini yeniden üretip, anlamlandırma işlevi ile ilişkilendirilebiliriz. Çalışmanın sonuçları göre bir sene süresince medyada yer alan intihar haberlerindeki olguların hiçbirinde intiharla ilişkilendirilebilecek bir hastalık durumuna rastlanmamıştır. İntihar eden olgularda genel tıbbi duruma bağlı veya psikiyatrik bir soruna bağlı hastalık görülmemiştir. Bu durum TÜİK ve Dünya Sağlık Örgütü verilerinde intiharın en sık nedeni olarak gösterilen hastalık durumlarının varlığı ile ilgili bilinenlerle uyumsuz bir sonuçtur. Medyanın hastalık durumlarına bağlı intiharları bu anlamda çok az ya da hiç haberleştirmede olduğu görülmüştür. Bu durum medya kurumunun kendine has olan haber değeri taşıma ve taşımama koşulları ile ilgili olduğu sonucu çıkarılmıştır.

2018-2019 yılları arasındaki intihar haberlerinde yer alan olguların %73'ü erkektir. Tamamlanmış intiharlar bazı güneydoğu Asya ülkeleri hariç, erkeklerde daha sıktır (Bachmann, 2018). Medyada erkek ağırlıklı intihar haberi bildirimini geçmişte bu alanda yapılan diğer çalışmalarda da görülmektedir. Palabıyıkoğlu ve arkadaşları (1994) ile Ayaz ve arkadaşlarının (2018) yapmış oldukları çalışmalarda medyada bildirilen intihar haberlerinde erkek intiharlarının kadınlara göre daha fazla medyada yer aldığı bulunmuştur.

Medyanın bu anlamda erkek ve kadın intiharlarını haberleştirme konusunda farklı kriterleri ve öncelikleri olduğu görülmektedir. Kadın intiharlarında daha çok 14-25 yaş aralığındaki ergen, erken yetişkinlik döneminin medya tarafından daha sık haberleştirildiği; erkeklerde ise 26-65 yaş aralığında bulunan meslek sahibi yetişkinlerin ya da ekonomik olarak sorumluluk yüklenmek zorunda olan yetişkinleri haberleştirme eğilimi göstermektedir.

2018-2019 yılları arasında medyanın bildirdiği intihar olgularında kadınlar en sık ası ve ikinci sırada atlama aracılığı ile intihar etmişlerdir. Ateşli silah aracılı intiharlar daha düşük bir yüzdeyi oluşturmaktadır. Yapılan epidemiyolojik çalışmalarda da kadınların en sık ası ile intihar ettikleri bildirilmiştir.

Meslek gruplarının incelendiği durumda, medyada yer alan intihar haberlerinde kadınların en sık %47,7 oran ile ev hanımı olduğu; erkek olguların ise en sık %40,7 ile özel ya da kamu kurumundan birinde silahlı güvenlik personeli olarak çalışmakta olduğu görülmüştür. Geçmişte medya ve intihar yöntemi ile ilişkili yapılan araştırmalarda da ateşli silahlar en sık kullanılan yöntem olarak bulunmuştur. Bu anlamda epidemiyolojik çalışmalarda en sık yöntem ası iken, medya üzerinden yapılan pek çok çalışmada en sık yöntemin ateşli silah olarak çıkması, medyanın öne çıkardığı intihar haberlerinde seçici davrandığı ve bazı özel gruplara daha çok öncelik verdiğini işaret etmiştir. Güvenlik personelleri ile ilgili intiharların medyada ağırlıkta bulunması ve öne çıkarılması erkek intihar haberlerinde en sık yöntemin ateşli silah kullanımı olarak bulunmasına neden olmuş görünmektedir.

Kadınların daha az öldürücü nitelikteki yöntemlere erkeklerin ise ateşli silah gibi daha yüksek intihar yöntemlerine daha sık başvurduğunu göstermiştir. Erkek ve kadınlar arasındaki ateşli silahın yöntem olarak kullanımı da farklılık göstermiştir. TÜİK verileri ve diğer epidemiyolojik çalışmalarda da erkekler kadınlara göre intihar yöntemi olarak daha sık ateşli silah kullanılmaktadır (TÜİK, 2015). Özellikle çalışmamızda erkeklerin ait olduğu meslek gruplarının ağırlıklı olarak ateşli silahların kullanımı ile ilişkili olması bu oranı erkekler lehine daha da arttırmış görünmektedir.

İntihar yönteminin bağımsız olarak intihar riski ile ilişkili olması özellikle ateşli silahlarla ilişkili meslek sınıfındaki olgularda yüksek olasılıklı olarak ortaya konmuştur. ABD’ de yapılan çalışmalarda kişinin ateşli silah sahibi olması ve sivil durumda iken dahi yanında taşıyor olmasının intihar riskini bağımsız olarak arttırdığı gösterilmiştir (Dempsey ve ark 2019). Yine yapılan diğer çalışmalarda da güvenlik personeli gibi bazı özel meslek gruplarında intiharlarda en sık kullanılan yöntem genel toplumun aksine ateşli silah kullanımı olarak bildirilmiştir (Violanti 2007). Bu çalışmada da literatüre uyumlu olarak güvenlik personeli olan intihar olgularında en sık hatta tek kullanılan yöntemin ateşli silah olduğu görülmüştür. Ateşli silah bulundurma psikiyatrik rahatsızlığı olmayanlarda dahi, anlık ve duruma bağlı, bağlamla ilişkili durumlarda intihar riskini arttırmakta olup, özellikle sivil yaşamında dahi silah taşıyor olmak, intihar riskini arttıran bağımsız bir değişken olarak bildirilmiştir (Dempsey ve ark 2019). Dolayısıyla çalışma örnekleminde ateşli silahların sıklıkla kullanıldığı, kullanımının rutinleştiği meslek gruplarının niceliği, gerek intihar yöntemi gerekse de intihar oranları ile ilgili sonuçları etkileyebilmektedir.

Özel yaş gruplarından 14-26 yaş arasındaki ergen ve genç erişkinlerin toplam intihar olgularının %34,1’ni oluşturduğu bulunmuştur. İntiharın medyada en sık bildirildiği yaş grubu ise 26-65 yetişkin yaş grubu olarak bulunmuştur (%60,9). Medyada bildirilen kadın intiharları en sık olarak 14-26 ergenlik, geç ergenlik ve erken yetişkinlik çağlarındaki olguları içermektedir (%51,7). Erkeklerde intihar olgularının en yoğun olarak görüldüğü yaş aralığı ise 26-65 grubudur ve toplam erkek intiharlarının %67,9’nu teşkil etmiştir.

Özellikle kadın olguların ağırlıklı olarak 14-25 yaş grubundakiler olması, benzer yaş grubundaki okuyucuların bu haberlerden daha çok etkilenme olasılığını ortaya çıkarmaktadır. Kadın intihar haberlerinin genellikle 14-25 yaş arası ergen ve genç yetişkinlerden oluşması, özellikle de intihara duyarlı olduğu bildirilmiş bu yaş grubunun bulaşma aracılı intihar riski ile karşı karşıya olduğu söylenebilir.

Erkek olguların literatürde bildirilen aksine medyada bildirilen olguların en sık ateşli silah aracılı intiharları, medyanın haber seçimlerini ve intihar olgusunu yeniden anlamlandırmalarına bir örnek oluşturmaktadır. Ateşli silahla intiharların medya tarafından daha çok öne çıkarılması, silaha ulaşmanın kolaylaşması ile ateşli silah aracılı intiharların her geçen yıl biraz daha artmasına yol açıyor olabilir. Medyanın ateşli silahları öne çıkarmasındaki neden konusunda söylenebilecekler şu an için spekülasyondan öteye gitmeyecek görünmektedir. Yine de ateşli silah aracılı intiharların öne çıkarılmasında medyanın ateşli silah aracılı intihar edenlerin meslek, yaş, toplumdaki statüsüne göre sansasyon ve dikkat çekiciliğinin bir etken olabileceği söylenebilir. Medyanın erkek intihar olgularının daha çok, haberi okuyanın dikkatini çekmesi açısından güvenlik personeli, kamu görevlisi ve işletmeci ve şirket sahibi gibi özel teşebbüs sahiplerinden oluşması, ateşli silah aracılı intihar oranlarının diğer nedenlerden daha sık görülmesine neden olmuş olabilir. Bu durum ayrıca güvenlik personeli gibi bazı meslek gruplarında yer alanların intihara genel popülasyondan daha eğilimli ve yüksek risk altında oldukları yönünde hatalı çıkarımların ve spekülasyonların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Ateşli silah kullanarak intihar eden olguların genellikle kendi silahları ile intihar ettikleri ya da evde bulundurulmuş bir silah aracılı ile intihar ettikleri görülmüştür. Bu durum silah sahibi olmanın intihar riskini artırıyor olduğu ile ilgili araştırmaları destekler niteliktedir. Son yapılan çalışmalarda silaha ulaşımı kolay ve silahın sıklıkla kullanıldığı mesleklerde bulunan bireylerin ateşli silahla

intihar etmelerinin daha sık olduğu bildirilmiştir (Dempsey, 2019). Bu meslek gruplarında olan ve ruhsatlı silahını yanında taşıma yetkisine sahip kamu personelinin çalışmamızda intihar yöntemi olarak ateşli silah kullanımını tercih ettiği görülmüştür. Çalışmada ateşli silah kullanımının daha sık çıkmasının nedenlerinden birisi, incelenen çalışma örnekleminin ateşli silah seçme olasılığının daha yüksek olduğu kişilerden oluşmuş olması sayılabilir.

SONUÇ

Medyanın intihar haberlerini seçme konusundaki önceliklerinin özellikle intihar açısından duyarlı olan grupların ön plana çıkmasına ve bulaşma aracılı intihar olgularının artmasına neden olabilmektedir. Medya özellikle ergen ve genç yetişkinlik dönemini, bu yaş aralığındaki kadınları, bazı özel meslek gruplarını, yöntem olarak ateşli silah kullanımını daha sık olarak öne çıkarmaktadır. Bu seçim yanlılığı, en sık intihar yönteminin asi olmasına karşın, ateşli silah kullanımının en sık kullanılan yöntem olarak bildirilmesine neden olmaktadır.

Medyanın seçim yanlılığından bağımsız olarak, ateşli silahlara ulaşımın kolay olduğu, kişinin mesleği gereği dolu olarak yanında taşıdığı, yine dolu olarak evinde bulundurduğu meslek grupları ile evinde dolu bir şekilde av tüfeği gibi ateşli silah bulunması durumunda duyarlı bireylerde intihar riskinin yüksek olduğu görülmektedir. İntihar öyküsü alınırken bu anlamda bireyin planı olmasa dahi evinde ya da yanında ateşli silah bulundurup bulundurmadığının sorgulanması intihar riskini değerlendirmede gereklilik arz etmektedir. Özellikle daha önce ateşli silah kullanmış olan ve kullanımın sıradan nitelik taşıdığı bireylerde intiharların görülmesinin nadir olmadığı akıld tutulmalıdır.

KAYNAKLAR

Aktepe, E. (2011). Ergenlerde Kendine Zarar Verme Davranışı. *TAF preventive medicine bulletin*, 10(2).

Arpi D., Boudreaux E., Wang N. ve ark. (2005). National Study Of Us Emergency Department Visits For Attempted Suicide And Self-Inflicted Injury,1997-2001. *Annals Of Emergency Medicine*, 46: 369-75

Ayaz, F., Taşdelen, B., Adıyaman, F. ve ark. (2018). İnternet haber sitelerinde intihar haberlerinin sunumu, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11374 (4).

Bachmann, S. (2018). Epidemiology of suicide and the psychiatric perspective. *International journal of environmental research and public health*, 15(7), 1425.

Berecz R., Caceres M., Szlivka A., Ve Ark. (2005). Reduced Completed Suicide Rate İn Hungary From 1990 To 2001: Relation To Suicide Methods. *Journal Of Affective Disorders*, 88:235–38.

Borges G., Nock M. K., Haro Abad J. M., Hwang I., Sampson N.A., Alonso J.,ve ark.(2010). Twelve-month prevalence of and risk factors for suicide attempts in the World Health Organization World Mental Health Surveys. *J Clin Psychiatry*, 71(12):1617-28

Chechil S., Kutcher S. (2012). *Suicide Risk Management: A manual for Health professionals*. 2nded. John Wiley & Sons Ltd.

- Dempsey C. L., Benedek D. M., Zuromski K. L., Riggs-Donovan C., Ng, T. H. H., Nock M. K., Ursano, R. J. (2019). Association of firearm ownership, use, accessibility, and storage practices with suicide risk among US Army soldiers. *JAMA network open*, 2(6),
- Devrimci Özgüven H., Sayıl I. (2003). Suicide Attempts In Turkey: Results Of The Who Euro Multicentre Study On Suicidal Behaviour, *Canadian Journal Of Psychiatry*,48:324–329
- Die (1998). İntihar İstatistikleri. Ankara. *Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası*, Yayın No: 2294.
- Lotrakul M. (2006). Suicide In Thailand During The Period 1998–2003. *Psychiatry And Clinical Neurosciences* 60: 90–95
- Öncü, B. (2016). İntihar ve intiharda risk etmenleri. *Türkiye Klinikleri Psychiatry-Special Topics*, 9(3), 1-15.
- Parellada M., Saiz P., Moreno D., ve ark. (2007). Is Attempted Suicide Different In Adolescent And Adults? *Psychiatry Research*, 30: 1-7
- Sisask, M., ve Värnik, A. (2012). Media roles in suicide prevention: a systematic review. *International journal of environmental research and public health*, 9(1), 123-138.
- Tel H., Uzun S. (2003). İntihar Girişimi İle Acil Servise Başvuran Hastaların Sosyal Destek Ve Stresle Baş Etme Durumları, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4:151-158
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2015). *İntihar istatistikleri*, 2014. Sayı No: 18626. TÜİK Haber Bülteni.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). *İntihar istatistikleri*, 2017, sayı: 27592
- Violanti J.M. (2007). Homicide-suicide in 78oliçe families: aggression full circle. *Int J Emerg Ment Health*, 9(2):97-104
- World Health Organization. (2014). Preventing suicide: a global imperative. *Luxembourg: World Health Organization*, s.7-45
- Yuksel N. (2001). İntiharın Nörobiyolojisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 4: 5-15